

APUNTS SOBRE LA HISTÒRIA DEL TEATRE

Francesc Ballester

Margarida Xirgu

El punt de partida de l'aproximació a la història de l'activitat teatral a Molins de Rei és, possiblement, el darrer quart del segle XIX. Es té constància que des que es va constituir la Joventut Catòlica com a Escola Dominical de Nens, ja es feien en el seu local, des de 1879, representacions nadalenques, tot i que l'entitat va ser autoritzada per l'autoritat provincial l'any 1887.

Un any més tard, concretament el dia 18 de juliol de 1888, naixia a Molins de Rei l'actriu Margarida Xirgu Subirà, la qual va començar a

Tot i la importància que va assolir Margarida Xirgu en el teatre nacional i en el teatre català, és difícil de precisar si va influir, realment, en el nostre teatre local.

fer teatre d'aficionats actuant, als divuit anys, en el Casino i en el Cafè Nou de la nostra població. Posteriorment, ingressà com a professional en la companyia de Josep Santpere, amb el qual va interpretar diferents vodevils. La seva consagració es va produir amb la interpretació de l'obra d'Àngel Guimerà *La reina jove* (1911). Va fer teatre en català fins a l'any 1912, aproximadament. L'any 1914 va desplaçar-se a Madrid, on va arribar a ser una primera figura del teatre nacional. Va ser una gran admiradora de les obres teatrals d'Alejandro Casona i amiga de García Lorca, amb el qual va visitar Molins de Rei l'any 1935. Aquesta actriu va haver-se d'exiliar a Amèrica durant la Guerra Civil a causa del seu suport al govern de la República. Va col·laborar ajudant els catalans exiliats i va estrenar en català, a la ciutat de Buenos Aires, l'obra *Maria Rosa*, d'Àngel Guimerà. Va contribuir de manera important a la formació d'actors i actrius, fet que va servir per reactivar el teatre sud-americà. La seva mort es va produir a Montevideo l'any 1969. Des de 1980, les seves despulles reposen en el cementiri de Molins de Rei. Tot i la impor-

tància que va assolir Margarida Xirgu en el teatre nacional i en el teatre català, és difícil de precisar si va influir, realment, en el nostre teatre local.

Tal com ja hem esmentat, caldria cercar els orígens teatrals de la nostra vila en la Joventut Catòlica i en les obres de caràcter religiós que s'hi representaven. Això va permetre que ja l'any 1895 s'hi representés l'obra de F. Soler "Pitarra" *El Bressol de Jesús*, tradicionalment coneguda com *Els Pastorets*, la qual ha viscut, al llarg de tots aquests anys, tres etapes: una primera fins a l'any 1906, amb una represa l'any 1910 i amb l'adquisició de vestuari propi a partir de 1911; una segona etapa arribarà fins al 10 de novembre de 1969, moment en què la Junta de la Joventut Catòlica decideix suspendre les re-

Molins de Rei tenia, a principi del segle xx, un bon nombre d'entitats i locals on es podia trobar força gent interessada en el teatre. Això va fer que s'estrenessin obres teatrals amb una certa regularitat i amb més o menys qualitat, tot i la manca d'actrius.

presentacions per manca de col·laboradors i la tercera, a partir de 1979, amb la creació del Patronat dels Pastorets. Cal dir que, en un primer moment i a causa de les normes de l'entitat, l'obra era represen-

Els pastorets, de Federic Soler (Joventut Catòlica)

El teatre una eina de divulgació

tada per actors masculins. L'any 1930, només la Verge Maria era interpretada per una actriu. La secció de "damisel·les" representava una versió d'en Folch i Torres. La fusió dels dos grups va fer que es continués amb l'obra d'en Pitarra, que és la versió que encara es continua representant, tot i que és més reduïda respecte a la que es representava originàriament.

Molins de Rei tenia, a principi del segle xx, un bon nombre d'entitats i locals on es podia trobar força gent interessada en el teatre. Això va fer que s'estrenessin obres teatrals amb una certa regularitat i amb més o menys qualitat, tot i la manca d'actrius. Sabem que, a més d'Els

Amb l'aparició de la Federació Obrera (1918) i el Foment Agrícola, Industrial i Comercial (1921), el teatre local va encaminar les seves passes cap a una important millora qualitativa

Pastorets, a la Joventut Catòlica es representaven petites comedietes interpretades per infants, com ara *El senyor mestre està malalt*, *El quarter de les rates* o *L'orfenet*. En el Centre Catalanista, ja en aquesta època, els seus associats reivindicaven més presència d'obres de teatre en català. El seu grup d'aficionats al teatre va interpretar l'obra *Gent d'ara* (1913), d'E. Coca Vallmajor. També a la Fraternitat Republicana, seu dels republicans més radicals, s'hi acostumaven a fer representacions d'obres còmiques en castellà. A l'Ateneu Lliure, d'afiliació federalista, s'hi alternaven obres en ambdues llengües. Existeix l'anècdota que l'any 1907 va representar-se, el mateix dia de la Festa Major i a la mateixa hora, l'obra *La mare*, de Santiago Rusiñol, en tres locals: en el Centre Catalanista, a la seu de la Fraternitat Republicana i a l'Ateneu, on va ser interpretada per un grup d'aficionats local.

Entre els anys 1915 i 1923, en el Centre Tradicionalista hi havia un grup propi de teatre d'aficionats. Per aquestes dates, damunt del Cafè Alhambra hi havia la Unió Coral, on un grup teatral intentava mantenir viva la seva admiració per Talia, la musa de la comèdia. S'hi representaven les millors obres del teatre català, des de *Les joies de la Roser*, d'en F. Soler "Pitarra" a *Tosca*, de Sardou. Contractaven actrius de Barcelona, com el cas de les germanes Fornés, per representar alguns papers com els interpretats a *Ànimes Perdues*, una obra de Javier Godó. Eren dirigits per un actor i autor teatral procedent de Barcelona, Lluís Puiggarí Pastor, el qual va ser secretari de l'Ajuntament. Lluís Puiggarí va escriure una obra que va ser estrenada a la ciutat comtal, *Mirallets per caçar aloses*. Els còmics de la Unió Coral van actuar també a la nostra vila en el Cinema Les Delícies. L'any 1914, Josep Cariteu Millet, actor, escriptor i, posteriorment, director, es va estrenar com a actor a la nostra població en el Centre Catalanista, de la mà de Lluís Puiggarí, en l'obra *El mas perdut*.

En el Cafè Nou es va crear, l'any 1919, una societat sota el nom de Centre Recreatiu, on va actuar un grup de teatre amateur. El teló de la boca de l'escenari d'aquest teatre sembla que era una pintura del pintor local Miquel Carbonell Selva.¹ Eren uns cortinatges oberts del mig per uns galons de seda amb borles, de manera que es veia un ampli i llarg passadís, amb unes finestres per on entrava el sol amb els seus raigs lluminosos reflectits a les rajoles, i un Cupido d'esquena al públic, però amb el cap girat per veure el darrere de cua d'ull.

Amb l'aparició de la Federació Obrera (1918) i el Foment Agrícola, Industrial i Comercial (1921), el teatre local va encaminar les seves passes cap a una important millora qualitativa. Aquesta circumstància es va produir gràcies al fet que el Foment

va arribar a unir els grups teatrals de la Unió Coral, del Centre Recreatiu i del Centre Catalanista, a més d'algunes persones procedents de la secció dramàtica de la Joventut Catòlica. L'arribada de Josep Cariteu i Lluís Puiggarí al Foment, encara no construït, conjuntament amb altres molinenços, va fer que s'unissin per formar un grup teatral que anomenarien *Companyia Catalana d'Aficionats*, la qual va esdevenir, després de la mort de Lluís Puiggarí, *Estudi d'Art Dramàtica* (1926). Van actuar, abans de la construcció del nou edifici del passeig Larroca, en el local del Casino Vell (Centre Catalanista). Una de les obres representades que destaca d'aquest període va ser *Terra Baixa*, d'Àngel Guimerà, amb l'assistència del mateix autor.

El mes de març de 1927, sota la direcció de Josep Cariteu, es va posar en escena la primera obra teatral de l'Estudi d'Art Dramàtica, *El nuvi*, de Feliu Codina. En aquesta obra ja hi varen actuar actrius molinenques. Algunes persones vinculades als grups originals del Foment, entre elles Antoni Parellada, no s'incorporen al nou projecte i decideixen fer un nou grup teatral a la Federació Obrera, el qual esdevindrà *Escola d'Art Teatral*, però sense assolir els èxits que obtindria l'Estudi

d'Art Dramàtica. L'activitat teatral de la vila quedava repartida en tres

La victòria del bàndol franquista va significar un fort cop per al teatre escrit i interpretat en català. L'exili de molts autors catalans, la repressió a la nostra llengua, les dificultats econòmiques, etc. van fer que els grups de teatre en general, i també el teatre local, entressin en una crisi important.

grans entitats: la Federació Obrera, el Foment i la Joventut Catòlica. La rivalitat entre la Federació Obrera i el Foment, i també amb la Joventut, va ser força important. Una diferència va ser que, si bé els autors que s'hi representaven eren pràcticament els mateixos, a la Federació Obrera hi van tenir cabuda obres d'Ignasi Iglésies o Joan Puig i Ferrater, amb un nivell més alt de politització dels seus textos.

El dia 22 de maig de 1932 es va representar amb gran èxit, a la Federació Obrera, l'òpera *Garidó i Francina*, amb lletra de Joan Puig i Ferrater, musicalitzada per Sebastià Mestres Pascual (1873-1951) i sota la direcció del mestre Joan Sabater. Aquesta obra havia estat programada per ser representada en el Gran Teatre del Liceu, però no es va arribar a estrenar. El mateix any, l'Estudi d'Art Dramàtica va guanyar amb l'obra *El místic*, de Santiago Rusiñol, el primer premi del I Concurs de Teatre Català Amateur convocat per la Federació de Societats de Teatre Amateur. Un any més tard, en la segona convocatòria, tornava a guanyar el primer premi, aquest cop amb l'obra *La morta*, de Pompeu Crehuet, i la representació del segon acte de l'obra *Marçal Prior*, de J. M. de Sagarra. L'any 1934, en la tercera convocatòria, repetia primer premi amb les obres *La Verge del mar*, de Santiago Rusiñol i *Els qui mai no s'aturen*, de Ramon Vinyes. L'Estudi d'Art Dramàtica es va consolidar com el millor grup de teatre amateur de Catalunya

Josep Cariteu i Lluís Puiggarí iniciadors de l'Estudi d'Art Dramàtica

d'abans de la Guerra, fent representacions arreu i estrenant obres dels millors autors del moment.

La Guerra Civil va obligar que, l'agost de l'any 1937, l'Estudi d'Art Dramàtica abandonés la seva seu ubicada al Foment, per un temps La Casa del Pueblo, i es desplaçés a les golfes d'un local on hi havia hagut el Col·legi Sant Miquel, situat en el carrer Enric Granados. Aquest local va ser visitat per escriptors tan reconeguts com Prudenci Bertrana o Lola Anglada. Durant els anys que va durar la guerra es va reduir l'activitat teatral molinenca. Tot i així, es van dur a terme algunes representacions benèfiques, destinades a col·laborar amb la Creu Roja, l'Hospital Municipal, els Hospitals de Sang, els fills dels combatents, l'Ajut Català, etc., al Casal del PSUC (Federació Obrera), al Centre Federal d'Esquerra Republicana (Cafè Nou) i al Foment Nacionalista d'Esquerra Republicana de Catalunya (Foment).

La victòria del bàndol franquista va significar un fort cop per al teatre escrit i interpretat en català. L'exili de molts autors catalans, la repressió a la nostra llengua, les dificultats econòmiques, etc. van fer que els grups de teatre en general, i també el teatre local, entressin en una crisi important. Qui volia fer teatre l'havia d'interpretar en castellà i passar, a més, pel sedàs de la censura. Els anys de la postguerra van ser molt difícils. El teatre local es va haver d'amoïllar a les noves pautes socials i culturals. Es van fer representacions benèfiques, aquest cop encaminades a col·laborar amb l'Auxilio Social, el Frente de Juventudes i l'Obra de Educación y Descanso, però, també, amb l'objectiu de recaptar fons per construir una nova església, ja que l'antiga havia estat destruïda durant la guerra. La seu de la Federació Obrera havia estat reconvertida en l'Obra de Educación y Descanso i la seva sala va passar a ser un espai escènic del Centre Parroquial, indret on es van representar les obres tea-

trals pel fet que la sala de la Joventut Catòlica era utilitzada, provisionalment, com a església. Les representacions teatrals van anar augmentant progressivament i van permetre, tot i la influència del teatre en castellà, mantenir viva la dinàmica teatral a Molins de Rei.

Durant l'any 1946, la censura imposada pel règim del general Franco va ser més permissiva respecte de la representació d'obres teatrals catalanes. Això va significar, davant la manca de nous autors i noves obres, que es poguessin tornar a representar els clàssics catalans, alhora que es reactivava el teatre, en general. Per tal de donar una empenta al teatre local, l'Estudi d'Art Dramàtica va tenir la idea d'encetar un Cicle de Teatre Popular, de la mateixa manera que van fer altres poblacions properes. Durant la dècada dels anys quaranta també hi va haver una iniciativa

El mes de març de 1959 es produeix un fet que va provocar força tensions entre algunes persones vinculades al teatre local i, principalment, a l'Estudi d'Art Dramàtica: es va constituir una agrupació teatral que, sense pertànyer a cap entitat de la vila, estava subvencionada per l'Ajuntament i es proposava donar a conèixer les obres més importants del teatre espanyol. Naixia, així, l'agrupació Teatre Experimental de Molins de Rei

privada, Espectáculos Mont-Rosa, que utilitzava la sala de la Joventut Catòlica per portar espectacles teatrals, de varietats i musicals interpretats per companyies forànees, però també hi tenen cabuda grups locals, com les actuacions de l'Orfeó Pàtria de la nostra població, fundat l'any 1913 pel mestre Miquel Blanch. L'any 1973 continuarà aquesta activitat orfeonística la Coral Lai i, posteriorment, el relleu serà a càrrec de la Coral Quòdlibet, qui actualment encara és present a la nostra vila. El dia 4 de juliol de 1948 va ser innau-

Coral Quòlibet

gurat l'Ateneu, Agrupació Musical Infantil organitzada a l'antic local del Cafè Nou i dirigida pel mestre Joan Domènech, que va actuar per primera vegada el dia 31 de maig de 1948. Aquesta agrupació va representar algunes petites obres de teatre. També es representaven obres teatrals a l'Hogar del Productor (Federació Obrera). Es mantenia, també, la tradició de representar *Els Pastors* a la Joventut Catòlica, els quals, per aquestes dates, estaven sota la direcció escènica i musical de Julià Canals Maymó.

L'any 1951, l'Estudi d'Art Dramàtica va celebrar les seves Noces d'Argent. Per commemorar-ho, es van convocar uns Jocs Florals en el Foment Cultural i Artístic, en els quals va participar gent d'arreu d'Espanya, i s'hi interpretà, també, la primera obra que va posar en escena el grup molinenc. De la mateixa manera, a la Joventut Catòlica hi havia una certa activitat teatral desenvolupada per joves de l'entitat. A tall de mostra, cal esmentar la representació que van fer de l'obra *D'aquesta aigua no en beuré*, de J. M. Folch i Torres.

Un dels fets importants que cal destacar dels inicis dels anys cinquanta

és l'aparició d'un nou grup de teatre local. L'activitat social que generava l'empresa tèxtil Samaranch SA., a través del seu Club, va fer que el dia 9 de desembre de 1951 es representés a la sala de l'Hogar del Productor l'obra *Les senyores de Guix*, de Fidel Grifol, i el sainet creat per Alfons Roure, *L'art de l'agulla*, primeres obres interpretades pel nou quadre escènic. Aquest grup va ser dirigit per Antoni Colomer Grané en obres com *Gent d'ara* o *Dos tipus de pronòstics*, de Martí Camprubí, i van ser posades en escena a la sala d'espectacles del mateix Club. Anys més tard, Antoni Colomer es faria càrrec de la direcció de l'Estudi d'Art Dramàtica.

Tot i que majoritàriament es feien reposicions d'obres que al seu moment ja havien obtingut un cert èxit, els grups locals van arribar a estrenar algunes obres teatrals. L'Estudi d'Art Dramàtica, per exemple, va estrenar, el mes de març de 1950, l'obra *Negre i blau*, de Claudi Fernández, al Teatre Romea de Barcelona. De la mateixa manera, el quadre escènic de la Joventut Catòlica, sota la direcció d'Antoni Millán Argemí, va estrenar, el mes de desembre de 1955, l'obra *Les ales de la nit*, de Santos Antolí, el qual va ser present a la representació.

La Joventut Catòlica comptava, a mitjans dels anys cinquanta, amb un grup de teatre d'adults i un de juvenil. El mes de maig de 1956, el quadre escènic de l'entitat va interpretar tres petites obres: *Qui roba no porta roba*, *El carbassot* i *El testament de per riure*, sota la direcció de Jaume Margarit. Pel Nadal d'aquest mateix any es va produir el fet curiós que el quadre escènic juvenil va representar *L'Adveniment de l'Infant Jesús*, obra de Folch i Torres, i competiren teatralment en un mateix escenari uns veterans "Garrofa" i "Pallanga" amb uns joves "Lluquet" i "Rovelló".

S'iniciava l'any 1959 i un grup de joves de la Joventut Catòlica va tenir

la idea de portar endavant una representació, a base de quadres d'humor, sota el títol de Carnavalada. No obstant això, cal dir que la Carnavalada ja s'havia representat a la Joventut Catòlica abans de la Guerra Civil. Hi ha constància d'una representació d'aquesta obra feta el dia 22 de febrer de 1925. L'èxit d'aquesta represa va ser tan important que es va anar fent cada any fins al 1988, quan s'encarregava de la seva organització el PASEC, grup teatral de l'entitat que va ser fundat el dia 4 de febrer de 1978. El grup de teatre PASEC va anar posant en escena, a més de di-

A Molins de Rei s'havien escenificat, des de l'inici del segle, diferents versions de La Passió. Tot i així, i segons s'esmenta en una documentació que es troba en el Museu

verses representacions de *Don Quan Tenorio*, de Nofré Llonze, diferents obres: sarsueles com *La del manajo de rosas* o *La Revoltosa*, o bé obres de teatre com *La tercera vegada* (1981), de Lluís Elías, *El malalt crònic* (1984), de Santiago Rusiñol, *Ocells de pis*, de Rafael Anglada, *El plat de crema* (1985), Sabater i detectiu (1986), etc. L'última obra que va representar el grup va ser *L'oncle Anton* (1994), de Joan B. Ripoll.

El 21 de febrer de 1959, l'Estudi d'Art Dramàtica va participar en el V Concurs d'Elencs Artístics, organitzat pel Fomento del Espectáculo Selecto y del Teatro Asociación (FESTA), amb l'obra *No és mai tard... si s'arriba d'hora*, de Jaume Villanova. Van rebre, per part del jurat, mencions honorífiques: Josep Cariteu (director), Josep Julià (primer actor) i Núria Bonells (pel seu paper com a "Marisa"). Josep Cariteu no va poder ser-hi present a causa del seu delicat estat de salut.

El mes de març de 1959 es produeix un fet que va provocar força tensions entre algunes persones vinculades al

teatre local i, principalment, a l'Estudi d'Art Dramàtica: es va constituir una agrupació teatral que, sense pertànyer a cap entitat de la vila, estava subvencionada per l'Ajuntament i es proposava donar a conèixer les obres més importants del teatre espanyol. Naixia, així, l'agrupació Teatre Experimental de Molins de Rei, organitzada sota la responsabilitat de Lluís Puiggarí Munné, ponent de Cultura i Esports de l'Ajuntament, Isidre Julià Maymó, Antoni Millán Argemí i Artur Mas Aguado. La direcció escènica va ser compartida per Lluís Puiggarí i Antoni Millán, mentre que l'artística era a càrrec d'Isidre Julià.

Aquest patrocini de l'Ajuntament no va agradar en els cercles teatrals molinencs, tot i que s'intentava argumentar que la nostra població estava a punt de ser autoritzada a tenir una Delegación del Ministerio de Información y Turismo i que això podia comportar aconseguir una escola de declamació, organitzada com el mateix Institut del Teatre. Aquesta argumentació mai no va arribar a ser una realitat. Per la festivitat del Corpus, es va posar en escena la primera obra de la nova agrupació teatral, *La muralla*, de Joaquín Calvo Sotelo, la qual va ser presentada dintre d'una sessió de teatrefòrum. Abans d'acabar l'any 1959 ja estaven preparant una altra obra, *El diari de Ana Frank*. L'agrupació Teatre Experimental es va dissoldre l'any 1960 i els seus components retornaren als seus grups d'origen, dels quals no havien estat mai totalment deslligats. A causa de la malaltia greu de Josep Cariteu, Lluís Puiggarí va passar a dirigir l'Estudi d'Art Dramàtica.

Els anys seixanta van servir per fer representacions de noves generacions d'autors teatrals, sense deixar de banda els clàssics. Es van posar en escena obres d'Alfonso Paso, J. M. Espinàs, J. M. Benet i Jornet, Alejandro Casona, J. M. Pemán, etc. El quadre escènic de la Joventut Catòlica continuava essent dirigit per An-

APUNTS SOBRE LA HISTÒRIA DEL TEATRE

Francesc Ballester

Carnet de Rosa Crous

toni Millán, tot i que Josep Ferrer Riera s'havia encarregat de la direcció del grup en l'obra *La Ventafocs*, de J. M. Folch i Torres. De la mateixa manera, el quadre escènic del Club Samaranch continuava sota la direcció d'Antoni Colomer i posava en escena l'obra *Romeu de 7 a 9*, de Valentí Moragas i Lluís Elías. Per altra banda, l'Estudi d'Art Dramàtica va tornar a interpretar l'obra *Don Juan Tenorio*, de José Zorrilla, que feia vint-i-un anys que no es representava a Molins de Rei. Així mateix, aquest grup va fer l'estrena, el mes de març de 1961, d'una obra inèdita, *El testament*, de Xavier Benguerel, el qual havia elaborat el guió teatral a partir de la seva novel·la. L'Estudi d'Art Dramàtica va participar, el mateix any, en el concurs teatral organitzat per FESTA.

Cal esmentar també que l'any 1961 s'havia creat a la nostra vila una delegació de la UEC, que tenia la seva seu en el Club Fotogràfic, situat al carrer Enric Granados. Un any més tard, membres de la UEC, aprofitant la celebració de la Castanyada, van fer la representació de l'obra *Un dol d'alivi*, de Santiago Rusiñol, sota la direcció de Ramon Puiggròs. La iniciativa els va engrescar i va arrelar, i d'aquesta manera, M. Lluïsa Domigo, Salvador Castellví, Mercè Nicolau, M. Àngels Ribot i altres persones membres de la nova entitat van anar interpretant cada any, i per la Castanyada, una nova obra de

teatre. L'any 1965, per exemple, posaven en escena l'obra *El Marquès de Setcases ex-difunt*, una comèdia de Lluís Millà.

L'espai que tenien era petit i per això els va caldre trobar-ne un que els permetés desenvolupar la seva activitat teatral. L'any 1966, l'Ajuntament els permet utilitzar el soterrani del Mercat

Municipal, on s'estaran fins a l'any 1968. Durant aquest temps interpretaran obres com *Deixa'm la dona*, *Cisquet*, *El pobre estiuejant* o *El fill de son pare*. L'any 1969 posaran en escena l'obra *La família Reniu estiueja*, que serà la darrera obra teatral d'una primera època de teatre a l'entitat. La iniciativa es va reprendre l'any 1982, moment en què l'entitat ja rebia el nom de CEM (1979) i s'hi podia trobar una secció on hi havia el Grup de Teatre. El grup serà dirigit, entre d'altres, per Joan Sedó, Enric Solà o Ramon Munné. Anualment i coincidint amb la Castanyada, posaran en escena a la Joventut Catòlica obres com *L'amor venia en taxi* (1984), *Quan ella és ell i ella* (1986), *Dos embolics i una recomanació* (1988), *Perruqueria de senyores* (1993), *Sagarra o de l'amor* (1994), amb motiu de l'any commemoratiu de Josep M. de Sagarra, o la comèdia clàssica *Les noces de Fígaro* (1997), aquestes dues últimes interpretades a la sala del Foment Cultural i Artístic.

A Molins de Rei s'havien escenificat, des de l'inici del segle, diferents versions de *La Passió*. Tot i així, i segons s'esmenta en una documentació que es troba en el Museu², sembla ser que l'any 1883, a Molins de Rei ja es va representar *La Passió* en una sala del Palau dels Requesens. L'any 1897, les representacions de *La Passió* ja es feien a la sala de l'Ateneu o Cafè Nou. Els principals

papers femenins, el de la Verge Maria i Maria Magdalena, eren interpretats per actrius de Barcelona, mentre que els personatges masculins eren del poble. La part musical va ser dirigida per Josep Carreras. El fet que no es representés als locals de la Joventut Catòlica era degut que les representacions de *La Passió* no eren ben vistes, en aquell temps, per l'Església. Amb els anys, la manera de pensar canvia i *La Passió* serà representada a la Joventut Catòlica.

L'any 1934 es van representar unes *Estampes de la Passió*, amb lletra de Josep Castells i música del mestre Miquel Blanch. Durant els anys 1940 i 1941 també es van representar en el local de "l'Hogar del Productor", sota la direcció musical del mestre López Esparbé. L'any 1946, sota la direcció escènica de Josep Cariteu i la direcció musical del mestre López Esparbé, es va interpretar *Vida, passió i mort del Nostre Senyor Jesucrist*, amb música del mestre Miquel Blanch i amb la col·laboració de Joan Domènech i Carme Raich. L'any 1953 es posava en escena *La Sacra Passió del Natzarè*, obra en vers escrita pel poeta molinenc Mateu Janés, amb il·lustracions musicals de Miquel Blanch i Julià Canals. Les representacions de *La Passió* van tenir

continuitat fins a l'any 1954. L'any 1962, el quadre escènic de la Joventut Catòlica va representar *Estampes de la Passió*, imatges que van ser comentades per Domènech Juncadella, amb l'adaptació literària de Montserrat Pujol i amb música del mestre Miquel Blanch, interpretada per l'Orfeó Pàtria amb el suport d'una orquestra de corda, sota la direcció musical del mestre López Esparbé. Aquestes *Estampes de la Passió* esdevindrien, l'any 1964, *Passatges*

de la Passió on ja no serien solament quadres plàstics, sinó que s'hi van intercalar quadres parlats. En relació amb *La Passió*, cal dir, també, que la darrera iniciativa va tenir lloc el dia 27 de juny de 1997 quan es va presentar, a la sala del Foment Cultural i Artístic, l'Associació Impuls, la qual té com a objectiu de les seves activitats el teatre. Aquesta entitat es va formar amb la idea de tornar a representar *La Sacra Passió del Natzarè*. Aquest poema per a teatre escrit, tal com ja hem esmentat, pel poeta local Mateu Janés, es va aconseguir tornar a representar a Molins de Rei durant la Setmana Santa de l'any 1998.

L'any 1963 moria Josep Cariteu Millet. Aquest personatge rellevant del teatre molinenc va venir a viure a Molins de Rei procedent de Rubí, ja que l'empresa on treballava es va traslladar a la nostra població. Amant del teatre, es va estrenar a la nostra

Impuls i la Passió de Mateu Janés

vila el dia de Pasqua de l'any 1914. Actor teatral inquiet, va fer representacions al Cinema Les Delícies, conjuntament amb Antoni Parellada, i, també, a l'Ateneu. Va formar part d'un grup estable a la Unió Coral, on va ser dirigit, tal com ja s'ha esmentat anteriorment, per Lluís Puiggarí Pastor. L'any 1929, va ser premiada la seva composició en prosa *Primers esguards* en els Jocs Florals de la Joventut Catòlica, on obtingué el premi extraordinari Salvi Iborra.

Entre 1927 i 1960 va ser actor i director de l'Estudi d'Art Dramàtica, amb el qual va rebre premis de la Federació de Teatre Amateur. La seva producció com a actor teatral va ser important i va tenir notables èxits amb diferents obres: *La vida sigue*, *Blanca Mariposa*, *Melodías del Llobregat* i *El pobre estiuejant*, escrites conjuntament amb Josep Julià No-

Es van arribar a organitzar un total de cinc rodes de teatre (fins a la temporada 1987-88). Tot i que la roda teatral es deixarà de fer, el Grup de Teatre Caràtula continuarà preparant i representant obres, i així aconseguiran reincentivar la tasca teatral a Molins de Rei.

gués; *Rosa i Teresa*, amb la qual va obtenir un accèssit al primer premi del Concurs de Comèdia de l'any 1938, i també *L'oncle*, el seu enigma i els seus nebots, estrenada l'any 1961 per l'Estudi d'Art Dramàtica i que va significar un homenatge de la vila a la seva persona. Va ser nomenat fill adoptiu de Molins de Rei l'any 1962.

Durant la dècada dels anys seixanta, els grups teatrals van anar perdent força malgrat les obres que s'anaven representant. Tot i així, l'Estudi d'Art Dramàtica encara va participar l'any 1966 en el Premi Talía, organitzat per l'actor Paco Martínez Soria. L'any 1967 també va ser present en el Concurs d'Elencs Teatrals del Teatre Romea i en el Premi Vila d'Arenys de Mar. El grup va estrenar, abans de 1969, obres inèdites com *Querido profesor*, d'Alfonso Paso; *Es perillós fer-se esperar*, de J. M. Espinàs; *Culpables*, de Jaume Salom o *Primavera en la plaza de París*, de Víctor Ruíz Iriarte. L'última obra que va dirigir Lluís Puiggarí com a director de l'Estudi d'Art Dramàtica va ser *Las tres perfectas casadas*, d'Alejandro Casona. En les obres que ell va arribar a dirigir hi havien actuat actrius de renom com Marta Martorell, M. Matilde Almendros o

Rosa Mateu. El dia 28 de febrer de 1969, Lluís Puiggarí prenia possessió de l'Alcaldia de Molins de Rei i deixava la direcció del grup teatral en mans d'Antoni Colomer Grané, més conegut com "Tano", que, a més a més d'actor, tenia experiència teatral perquè havia dirigit el quadre escènic del Club Samaranch.

Un any abans, un grup de joves de la vila havien format un nou quadre escènic al qual van anomenar Grup Teatre Nou. Tenim constància que aquest grup va representar a la Joventut Catòlica algunes obres. Una d'aquestes, *Situació bis*, de Manel de Pedrolo, va ser representada el mes d'abril de 1968. Durant les festes de Nadal d'aquell mateix any es feia la darrera representació d'una segona època d'*Els Pastorets*, ara sota la direcció escènica de Ramon Puiggròs i la direcció artística de Josep Roca. El 10 de novembre de 1969, la Junta de la Joventut Catòlica, presidida per Josep Canals, acordava suspendre les representacions per manca de col·laboració. El dia 20 de desembre de 1969, en una carta oberta a la "quitxalla"³, l'alcalde "Garrofa" oficialitzava el tancament de les representacions.

Amb la desaparició del quadre escènic de l'empresa Samaranch S.A., l'aturada de l'activitat del grup de teatre que hi havia a la UEC i la crisi teatral existent a la Joventut Catòlica, tot i que encara tenia prou empena i omplia la sala la representació anual de la Carnavalada, el pes del teatre local el continuava portant l'Estudi d'Art Dramàtica. Molts companys de l'antic grup teatral ja no hi eren i altres no es veien amb força per continuar interpretant. Existia, també, una manca de nous autors i les obres que es representaven a la vila no omplien les sales davant la forta competència que feia el cinema. Malgrat tot això, encara van existir iniciatives teatrals que cal esmentar i que han tingut una gran importància per al teatre a la nostra vila.

L'estiu de 1973 naixia a Molins de Rei un grup de teatre amateur, el Grup de Teatre Caràtula, el qual va representar el mes de març de 1974, a la Joventut Catòlica, un guió i una adaptació del mateix grup sota el títol de *Recull de tècniques adquirides*, com també l'obra *Darrera versió per ara*, de Manel de Pedrolo. Un any més tard, els membres del nou grup van organitzar un Primer Cicle de Teatre a la nostra població en el qual van participar, a més d'aquest grup local, uns altres cinc grups de Catalunya. Van arribar a organitzar un total de vuit cicles de teatre a la nostra vila, fins a l'any 1982. A més, cal assenyalar que, coincidint amb el sisè i el vuitè cicle de teatre, es van voler introduir representacions de grups de teatre amateur estrangers, fet que esdevingué el Primer i el Segon Cicle de Teatre Internacional, respectivament.

L'any 1983 sorgeix la idea, entre diferents grups de teatre de Catalunya, de crear i consolidar un circuit de representacions teatrals. Es crea, així, la Primera Roda de Teatre (temporada 1983-84) amb la participació de diferents grups teatrals d'arreu de Catalunya i d'aquesta manera s'assegura una programació anual de teatre de caràcter estable a la nostra vila i als pobles que hi participaven. Es van arribar a organitzar un total de cinc rodes de teatre (fins a la temporada 1987-88). Tot i que la roda teatral es deixarà de fer, el Grup de Teatre Caràtula continuarà preparant i representant obres, i així aconseguiran reincentivar la tasca teatral a Molins de Rei.

Entre les obres que van representar es podrien destacar les representacions de *La dama del mar* (1986), d'Henrik Ibsen, o bé *La lluna per a un bord* (1987), d'Eugene O'Neill. En col·laboració amb la Coral Quòdlibet posaran en escena *De l'aire daurat* (1990), adaptació d'un text de Marià Manent. L'any 1994 celebren el seu vintè aniversari coincidint amb els actes del 25è aniversari

de la mort de l'actriu local Margarida Xirgu. Per a la Festa Major de 1995 posen en escena, al Foment Cultural i Artístic, l'obra *Els Jocs Florals de Canprosa*, de Santiago Rusiñol. El dia 19 d'octubre de 1996, a la Joven-

El llibre de la història del teatre de Molins de Rei no està, afortunadament, tancat. Cert és que hi ha hagut uns moments millors que uns altres, però tot i així, encara es continua fent teatre i continuen sorgint noves propostes.

tut Catòlica, estrenen l'obra *Admirat senyor Txèkhov*, un text de Glòria Llopert que es basa en els contes escrits per A.P. Txèkhov. L'any 1997 posen en escena *La gata sobre la teulada*, de Tennessee Williams, *L'impromptu de Versailles* i *Tartuf*, obres de Molière i que van ser representades al Foment Cultural i Artístic. L'any 1998, a la sala gòtica del Palau dels Requesens presenten dues obres curtes d'August Strindberg: *Amor matern* i *La més forta*. Al llarg de tots aquests anys, el grup ha estat dirigit per diferents components seus, com ara Pere Raich, Cesc Vives, Anna M. Rebulà, Jaume Grau, Pere Arcas i d'altres, i han actuat i

Alguns components del Grup de Teatre Caràtula

col·laborat amb el grup una llarga llista de molinencs i molinenques, com també gent vinculada a la vila, tots ells i elles aficionats al teatre.

El dia 19 de març de 1976, l'Estudi d'Art Dramàtica va representar, en el local del Foment Cultural i Artístic, l'obra *Erma*, de Federico García Lorca, que va ser dirigida per Antoni Colomer. Va ser l'última obra representada per aquest grup teatral que des de 1926 havia estat present a la nostra població. Al voltant de l'any 1989, antics membres del grup, encapçalats per Lluís Puiggari i Antoni Colomer, van estudiar la possibilitat de reprendre les activitats del grup, però la mort de Lluís Puiggari, sumada a altres inconvenients, va fer inviable la represa.

El llibre de la història del teatre de Molins de Rei no està, afortunadament, tancat. Cert és que hi ha hagut uns moments millors que uns altres, però tot i així, encara es continua fent teatre i continuen sorgint noves propostes.

Una bona prova d'això són l'aparició de nous grups. L'any 1996 sorgeix el Grup Amateur de Teatre Musical Santornem-hi, que ha posat en escena el musical *Un passeig per Broadway* i que ha col·laborat en diferents activitats molinenques. També cal fer referència a un nou grup aparegut l'any 1997 a l'Agrupació Folklorica (Agrupagrup). La darrera iniciativa, i que ja ha estat esmentada, és la creació de l'Associació Impuls, la qual ha permès que enguany es torni a representar *La Passió*.

Pensem que no hem d'acabar aquests apunts sobre la història del teatre a la nostra vila sense esmentar que, puntualment, col·lectius de molinencs i molinenques, sense haver format part de grups teatrals més o menys estables i només per afinitat, han posat en escena obres de teatre⁴. S'ha de dir, de la mateixa manera, que els alumnes dels nostres instituts i de les escoles de la vila també han fet algu-

nes representacions teatrals. L'any 1972, a tall de mostra, alumnes de l'Institut Lluís de Requesens representaven tres obres infantils en el pati del CEIP Alfons XIII, aspecte que va ser recollit per la premsa local. D'altra banda, diferents escoles de la vila, com és el cas dels alumnes del CEIP Ramón y Cajal (ara CEIP Castell Ciuró), del CEIP L'Alzina i del CEIP L'Estel han participat i han quedat finalistes en diferents anys, amb alguns premis, en la campanya "El País a l'Escola", organitzada per Òmnium Cultural i on participaven escoles de tot Catalunya.

Per tot el que s'ha dit, Molins de Rei ha estat, i és, una població amb bona gent per a representar obres de teatre. Tot i les dificultats que han existit i existeixen, el teatre amateur es manté viu a la nostra població. ☺

NOTES:

1. Aquesta referència es pot trobar en el *Llobregat*, núm. 397, de 30-4-1971, en l'article "El teatre a la Vila".
2. J. Ma. Jordà fa referència en aquest document en el seu llibre *La parròquia de St Miquel Arcàngel*.
3. Aquesta carta es pot llegir en l'exemplar del diari *Llobregat* del dia 20-12-1969.
4. És probable que no haguem pogut recollir acuradament totes les iniciatives teatrals que han existit a la vila. El sentit de la frase és, precisament, intentar donar-los cabuda, tot i que la recerca no les hagi esmentades.

BIBLIOGRAFIA:

1. *Diari Llobregat* (1947-1976)
2. Julià, I. *Estudi d'Art Dramàtica*. 50 anys de teatre 1926-76, Molins de Rei, 1976
3. Carbonell, J. A. *Molins de Rei: vida social i política* (1836-1936), Barcelona, 1991
4. Pi, J. *El batec d'una plaça*, Molins de Rei, 1997
5. Jordà, J.M. *La parròquia de Sant Miquel Arcàngel*, Molins de Rei, 1993

ALTRES FONTS:

1. Arxiu Històric local
2. Col·lecció local de la Biblioteca de la Fundació La Caixa de Molins de Rei
3. Arxiu de la Joventut Catòlica
4. Arxiu del CEM
5. Arxiu del Grup Caràtula
6. Entrevistes